

Nr 15.

Av herr **Paulsen**, om viss omläggning av kontrollen över sockertillverkningen.

I motion nr 25 vid 1921 års riksdag anhöll jag, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag huruvida och på vad sätt kontrollen över sockertillverkningen kunde förenklas och omläggas, i syfte att kostnader för densamma måtte nedbringas, utan att kontrollens effektivitet äventyrades.

Denna motion bifölls av riksdagen och resulterade i riksdagens skrivelse nr 407 år 1921.

I anledning av denna riksdagens skrivelse nr 407 år 1921 framlade Kungl. Maj:t genom proposition nr 182 för 1922 års riksdag ett förslag till förordning angående beskattning av socker m. m.

Propositionen, som vann riksdagens bifall, (riksdagens skrivelse nr 138) bibehöll den nuvande beskattningsformen, eller den s. k. konsumtionsbeskattningen, medan däremot genomgripande förändringar föreslogos i *kontrollen över sockertillverkningen*.

Den då tillämpade formen för kontroll å sockerskattens utgörande, den s. k. slutna produktionskontrollen, hade till syfte att betaga fabrikanten varje tänkbar möjlighet att undandraga sig skatt. Bestämmelserna hade därför blivit stränga, och deras övervakande fordrade en talrik kontrollörstab.

Sedan emellertid sockerindustrin sammanslutit sig till endast två bolag, hade det, vid den praktiska tillämpningen av kontrollen, kommit till stånd ett visst samarbete grundat på förtroende mellan tillverkare och kontrollmyndighet.

Med utgångspunkt härifrån hade i propositionen till 1922 års riksdag genomförts en förenklad kontroll, en s. k. *fakturakontroll*, huvudsakligen grundad på granskning av tillverkarens handelsböcker och fakturor rörande försålt socker i förening med stickprov, inspektioner, och viss central kontroll, denna senare förlagd till kontrollstyrelsen såsom högsta kontrollerande myndighet.

Propositionen innebar vidare, att de tillämpningsföreskrifter, som vore erforderliga utöver i författningstexten meddelade principiella bestämmelser och vilka hittills meddelats av Kungl. Maj:t i särskild ordningsstadga, framdeles skulle meddelas av kontrollstyrelsen, samt att överflyttning skulle ske å kontrollstyrelsen av *dels* vissa befogenheter i kontrollhänseende, som hittills ankommit på Kungl. Maj:t, *dels* ock länsstyrelserna för närvarande anförtrodda uppgifter med avseende å kontrollen.

I och med övergående till s. k. fakturakontroll vid sockertillverkningen har ju kontrollen baserats på förtroende mellan tillverkare och kontrollmyndighet och detta förtroende är, enligt min mening, fullt berättigat.

Ingen människa förutsätter väl, att ett bolag av den omfattning som sockerbolagen, som skötes enbart av lejd personal, skulle göra sig skyldig till undansnillande av socker, för att undandraga sig skatt. Sockerbolagen äro säkerligen lika angelägna som staten, att alla de produkter, som de tillverka och försälja, också bokföras och betalas. Under sådana förhållanden synes det mig vara fullständigt överflödigt att längre dragas med en kontroll, som i själva verket intet annat visar, än hur överflödig den är.

Vid *råsockerfabrikerna* väges sockret av självregistrerande vågar. Att dessa äro riktiga kontrolleras noga av fabriken egen personal, då det ligger i fabriken intresse att allt sockret blir rätt vägt. Sedan vägningen skett transporteras sockret löst in i magasinet där det kvarligger tills det förpassas till raffinaderiet, vilket sker löst i stora cisternvagnar, som förses med antingen fabriken eller kronans lås.

Vid vissa råsockerfabriker finnas inga magasin för förvaring av löst råsocker, utan endast en större cistern, varifrån sockret löper direkt ner i cisternvagnarna, som sedan vägas och avgå till raffinaderiet.

Kontrollörens enda arbete består i att skriva sitt namn på förpassnings-sedeln och införa i råsockerjournalen den summa kg. råsocker, som tillverkats under dagen samt lämna kontrollstyrelsen månadsrapport härom. Nämda summa kg. lämnas av tillverkaren. Hela arbetet kräver ej 5 minuter dagligen, och är fullständigt överflödigt, då sockret lika bra transporteras mellan råsockerfabrik och raffinaderi om kontrollörens namn finns på förpassningen eller inte. Och vad införandet i råsockerjournalen av summa kg. tillverkat råsocker för dagen vidkommer, så är det lika lätt för sockerbolaget att lämna denna rapport direkt till kontrollstyrelsen, som till kontrollören.

Härav framgår att kontrollen vid råsockertillverkningen väl kan skötas av kontrollstyrelsen *direkt*, genom att sockerbolagen åläggas avlämna rapport till kontrollstyrelsen över dagens tillverkning.

Vid *raffinaderi* utskrives utlastningsordern på fabriken kontor i 3 exemplar, därav 1 exemplar stannar kvar å kontoret, 1 exemplar lämnas till lagerförvaltaren och 1 exemplar lämnas till kontrollören.

När kontrollören befinner sig i magasinet för att taga »stickprov», antecknar han orderns nummer och antecknas allt som utlastas efter densamma. Denna anteckning förvaras av kontrollören. Vid granskning av fakturorna jämföras fakturan och den order där stickprov tagits med varandra.

Då utlämningen av socker för dagen avslutats, jämföres order och fakturor med varandra. Vidare lämnar sockerbolaget till kontrollören uppgift på hela den summa kg. socker, som fakturerats för dagen. Härefter uträknar kontrollören skatten. Såväl tillverkningssumman, som från andra

fabriker anlänt socker, och fakturasumman, samt uträknad skatt, införas i vederbörliga journaler. Dessa journaler sändas för varje månad till kontrollstyrelsen.

Då kontrollen endast rör sig med de siffror den erhåller av sockerbolagen och då aldrig några fel förekomma, därför att sockerbolagen själva äro mycket angelägna om att allting göres rätt och då sockerbolagen aldrig försökt att undandraga staten något av vad den tillkommer, synes det mig vara på tiden att omlägga denna fullständigt betydelselösa kontroll till enbart *bokföringskontroll*. Härigenom skulle staten inbespara en summa av i runt tal omkring femtiotusen kronor årligen. Säkerligen skall ett kontrollsystem grundat på fullt förtroende mellan tillverkaren och kontrollmyndighet vara minst lika effektivt som det nuvarande systemet.

Vid bokföringskontroll synes det mig vara lämpligt, att sockerbolagen lämnade rapport över tillverkning och fakturering av socker till kontrollstyrelsen på av denna bestämda tider, varvid skatteuträkningen skedde i kontrollstyrelsen.

Givetvis med rätt för kontrollstyrelsen att inspektera sockerbolagen och meddela de föreskrifter som kunde anses behövlige.

Med stöd av det anförda tillåter jag mig föreslå,

att riksdagen ville besluta, att omlägga sockerkontrollen från nuvarande fakturakontroll till *bokföringskontroll*, därvid sockerbolagen ålades, att till kontrollstyrelsen lämna uppgifter å de tider denna bestämde på tillverkning och fakturering av socker. Och att all kontrollverksamhet över sockertillverkningen, granskning av sockerbolagens handelsböcker och fakturor utövas *direkt* av kontrollstyrelsen.

Stockholm den 12 januari 1928.

Anders Paulsen,
Arlöv.

